

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/824/2015
Identifikačné číslo spisu:	2110212179
Dátum vydania rozhodnutia:	29.02.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Edita Bakošová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:2110212179.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Ing. D., bývajúceho v R., zastúpeného JUDr. Petrom Poláčekom, advokátom v Banskej Bystrici, Medený Hámor č. 6541/15, proti žalovanému Ústavu na výkon trestu odňatia slobody, Hrnčiarovce nad Parnou, IČO: 00 738 263, o zaplatenie 145,28 eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 18 C 180/2010, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 30. januára 2015 sp. zn. 11 Co 775/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Odôvodnenie

Okresný súd Trnava uznesením z 27. októbra 2014 č.k. 18 C 180/2010-154 žalobcovi odňal so spätnou účinnosťou oslobodenie od platenia súdnych poplatkov priznané mu uznesením Okresného súdu Trnava z 23. novembra 2010 č.k. 18 C 180/2010-25. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 138 ods. 1, 5 O.s.p., vecne tým, že opätovne preskúmal majetkové pomery žalobcu a dospel k záveru, že jeho pomery neodôvodňujú a ani neodôvodňovali priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Výkonaným šetrením mal preukázať, že žalobca 23. augusta 2010 požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov, ktoré mu bolo priznané, následne 25. októbra 2010 zaplatil školné za štúdium na súkromnej vysokej škole vo výške 2.200 eur. Žalobca od 25. októbra 2010 zaplatil školné celkom vo výške 7.000 eur, z čoho súd prvého stupňa vyvodil, že sa nejedná o osobu sociálne slabú, ktorá uspokojuje len svoje nevyhnutné životné potreby. Dospel k záveru, že pokiaľ žalobca je schopný dlhodobo platiť vysoké školné, jeho pomery nie sú také, ktoré mu neumožňujú zaplatiť súdny poplatok. Keďže pomery žalobcu neodôvodňovali priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov ani v čase pôvodného rozhodovania súdom o oslobodení od súdnych poplatkov, podľa § 138 ods. 5 O.s.p. mu súd oslobodenie odňal so spätnou účinnosťou.

Krajský súd v Trnave na odvolanie žalobcu uznesením z 30. januára 2015 sp. zn. 11 Co 775/2014 napadnuté uznesenie s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 1, 2 O.s.p. potvrdil, keď sa v celom rozsahu stotožnil s právnym záverom súdu prvého stupňa. Za dôvodnú nepovažoval námietku odvolateľa, že školné za jeho štúdium bolo zaplatené treťou osobou, keďže na takéto tvrdenie neposkytol súdu žiaden dôkaz, ani právny dôvod pre takýto postup. Za nedôvodné považoval aj jeho tvrdenie, že mu

postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že mu nebola doručená listina ohľadne platenia predmetného školného, pretože v tomto prípade nebolo povinnosťou súdu túto listinu doručovať účastníkovi, pričom oboznámiť sa s ňou má možnosť nahliadnutím do spisu.

Uznesenie odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním, v ktorom navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudky (správne „uznesenia“) súdov oboch stupňov a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil poukazom na ustanovenia § 236 ods. 1, § 237 písm. f/, § 240 ods. 1, § 241 ods. 2 písm. a/, c/ a § 242 ods. 1 O.s.p., vecne tým, že „rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a súd sa nezaoberal dôkazmi o úhrade školného z účtu bývalej manželky a neprikladal im žiadnu váhu“ a od platenia súdnych poplatkov je oslobodený ex lege v zmysle ustanovenia § 4 ods. 3 zákona č. 71/1992 Zb. V doplnení dovolania podaným samotným žalobcom namietal, že konaním odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že tento súd sa primerane nevysporiadal s jeho odvolacími dôvodmi a záver súdu, že nepreukázal, že školné nebolo ním zaplatené, nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, pretože je vecou súdu, aby dokázal, že nastali dôvody, pre ktoré mu súd odňal oslobodenie od súdnych poplatkov. Doslovne zopakoval obsah odvolania proti uzneseniu súdu prvého stupňa, že súd mu nedoručil „návrh odporcu na odňatie oslobodenia od súdnych poplatkov.ako aj právne a vecne významnú písomnosť.a to potvrdenie Fakulty práva PEVŠ.“ Nedostatočné zistenie skutkového stavu podľa názoru žalobcu je vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Záverom uviedol, že 16. marca 2014 požiadal Centrum právnej pomoci o priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci a o určenie advokáta na zastupovanie v dovolacom konaní a v prípade priznania takéhoto nároku bude oslobodený od poplatkov v dovolacom konaní ex lege.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací § 10a ods. 1 O.s.p., po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), predovšetkým skúmal, či sú splnené procesné predpoklady pre to, aby bolo možné preskúmať napadnuté rozhodnutie z hľadiska jeho vecnej správnosti (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť právoplatné rozhodnutie (iba) odvolacieho súdu. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie.

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne. V záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha obmedzeniam, resp. podmienkam (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú ustanovenia § 236 a nasl. O.s.p. (I. ÚS 4/2011).

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p., dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podmienky prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydaného vo forme uznesenia sú upravené v ustanoveniach § 237 ods. 1 a § 239 O.s.p.

Podľa § 239 ods. 1 O.s.p. dovolanie je tiež prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev (§ 109 ods. 1 písm. c/) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/.

Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o priznaní (nepriznaní) účinkov cudziemu rozhodnutiu na území Slovenskej republiky.

Podľa § 239 ods. 3 O.s.p. ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, súdnych poplatkoch, oslobodení od súdnych poplatkov, prerušení alebo neprerušení konania, poriadkovej pokute, o znalcovskom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákomom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

V treťom odseku ustanovenia § 239 O.s.p. sú vymenované prípady, ktoré vylučujú prípustnosť dovolania proti uzneseniam odvolacieho súdu, proti ktorým by inak bolo dovolanie podľa odsekov 1 a 2 prípustné. Jedným z nich je aj prípad, keď dovolanie smeruje proti uzneseniu o oslobodení od súdnych poplatkov.

V predjednávanej veci je nepochybné, že žalobca dovolaním napáda uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci oslobodenia od súdnych poplatkov. Jeho dovolanie je preto podľa § 239 ods. 3 O.s.p. procesne neprípustné.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. a tiež so zreteľom na námietku dovolateľa dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 ods. 1 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (aj uzneseniu), pokiaľ a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z uvedených procesných väd ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je významné tvrdenie účastníka o tom, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p., ale len zistenie, že konanie je skutočne postihnuté takouto vadou.

Žalobca netvrdil, že by konanie v danej veci bolo postihnuté vadou konania uvedenou v ustanovení § 237 ods. 1 písm. a/, b/, d/, e/ a g/ O.s.p.; existencia takej vady v dovolacom konaní ani nevyšla najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

Dovolateľ v dovolaní výslovne namieta vadu podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., t.j. že pri rozhodovaní o odňatí jeho oslobodenia od súdnych poplatkov mu bola postupom súdu odňatá možnosť pred súdom konať.

Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. K odňatiu týchto práv dochádza v dôsledku nesprávneho - zákona sa priečiaceho procesného postupu súdu, ktorým je účastník vylúčený z ich realizácie.

Činnosť súdu, pri ktorej zistený skutkový stav podriaďuje pod skutkovú podstatu príslušnej právnej normy (v danom prípade § 138 ods. 1 O.s.p.), na základe čoho dospieva k záveru, či sa právo prizná alebo neprizná, sa označuje ako právne posudzovanie veci. Právne posúdenie veci je nesprávne, ak sa súd pri tejto činnosti dopustil omylu (buď v tom, že na správne zistený skutkový stav aplikoval iný právny predpis než mal, alebo ak správne aplikovaný právny predpis nesprávne interpretoval).

Samotným právnym posúdením veci ale nemôže dôjsť k odňatiu možnosti účastníka konania pred súdom konať, lebo právnym posúdením veci sa mu neodníma možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. (por. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 112/2001 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 50/2002 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003). Z tohto dôvodu je právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov považované (len) za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (por. § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), ktorý ale sám osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. (por. rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 102/2004, sp. zn. 2 Cdo 282/2006, sp. zn. 3 Cdo 174/2005 a sp. zn. 4 Cdo 165/2003).

Pokiaľ dovolateľ tvrdí, že súdy dospeli k nesprávnemu právnemu záveru o nesplnení podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov, v dôsledku čoho mu odňali oslobodenie so spätnou účinnosťou, dovolací súd poznamenáva, že rozhodnutím o odňatí oslobodenia od súdnych poplatkov, nebola žalobcovi odňatá možnosť pred súdom konať. Tento záver vyplýva z toho, že Občiansky súdny poriadok dáva odňatie možnosti pred súdom konať výslovne do súvislosti s faktickým procesným postupom súdu, nie s jeho právnym posúdením určitej otázky (vrátane otázky splnenia podmienok pre oslobodenie od súdneho poplatku a podmienok pre jeho odňatie). Pokiaľ by sa aj prípadne súd pri rozhodovaní (posudzovaní tejto otázky) dopustil omylu v aplikácii práva, mal by jeho postup za následok nesprávne rozhodnutie, nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Pokiaľ dovolateľ v súvislosti s touto tvrdenou procesnou vadou konania namieta tú skutočnosť, že súd prvého stupňa mu nedoručil potvrdenie Paneurópskej vysokej školy z 9. septembra 2014 a „oznámenie“ žalovaného doručené súdu 4. júna 2014, čím mu znemožnil zaujať stanovisko k tvrdeným skutočnostiam, k tejto námietke dovolací súd uvádza, že súd nie je povinný každú písomnosť založenú účastníkom konania doručovať protistrane. Takúto povinnosť mu Občiansky súdny poriadok ukladá len v prípade takých podaní, ktoré majú z hľadiska ich obsahu podstatný význam pre výsledok sporu. Takýmito podaniami účastníka, ktoré je súd povinný doručiť druhému účastníkovi, sú predovšetkým návrh na začatie konania (§ 79 ods. 4 O.s.p.), odvolanie (§ 209a ods. 1 O.s.p.), dovolanie, prípadne podania, ktorých obsahom je skutkový a právny rozbor prejednávanej veci. Súd nemá za povinnosť doručovať druhému účastníkovi podania, ktorých obsahom sú rôzne žiadosti účastníka. V prípade predmetného podania žalovaného zo 4. júna 2014 išlo o reakciu na prednes žalobcu na pojednávaní 2. apríla 2014, kde žalobca uviedol, že trvá na žalobe v rozsahu plnenia 2,95 eur, v ktorom žalovaný upozornil konajúci súd na skutočnosť, že žalobca nespĺňa podmienky oslobodenia od súdnych poplatkov. Išlo teda o procesný úkon, ktorého obsahom nebol skutkový, prípadne právny rozbor veci a neboli v ňom uvedené žiadne nové skutočnosti, ku ktorým by bolo potrebné zaujímať stanovisko. Takýmto úkonom nebolo ani potvrdenie Paneurópskej vysokej školy o platení školného za roky 2005 - 2013, pričom s týmito námietkami žalobcu sa vysporiadal už odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia (por. jeho č.l. 4), preto ani námietka žalobcu, že odvolací súd sa „primeraným spôsobom nevysporiadal s jeho právne relevantným odvolacím dôvodom“ nie je opodstatnená.

Súd prvého stupňa preto neodňal žalobcovi možnosť konať pred súdom tým, že mu nedoručil namietané listinné doklady.

V prejednávanej veci zo spisu nevyplýva, že by sa súdy dopustili porušenia procesných oprávnení žalobcu majúcich za následok odňatie mu možnosti pred súdom konať; obsah spisu nedáva podklad pre záver, že mu odňali oslobodenie od súdnych poplatkov, hoci pre to neboli dané procesné predpoklady. Z tohto dôvodu dospel dovolací súd k záveru, že v posudzovanej veci postup súdov nemal za následok znemožnenie realizácie procesných práv žalobcu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Dovolacia námietka žalobcu, že súdy sa mali zaoberať otázkou splnenia podmienok pre ponechanie priznaného oslobodenia od súdnych poplatkov (vo vzťahu, kto platil školné) predstavuje námietku tzv. inej vady v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.; namieta sa tu totiž nedostatočné skutkové zistenie. Prípustnosť dovolania však nezakladá skutočnosť, ak súdy svoje rozhodnutie založili na nesprávnych

skutkových zisteniach; nesprávne či nedostatočné skutkové zistenie má za následok vydanie vecne nesprávneho rozhodnutia súdu, samo osebe ale nie je vadou konania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. (por. napr. R 37/1993, R 125/1999). Rovnako to platí aj pre dovolateľom namietané nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Nesprávne právne posúdenie veci je prípustným dovolacím dôvodom (ktorý možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné), samo nesprávne posúdenie veci, ale prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolanie je v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu; pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmvaniu, a preto ani zohľadniť prípadné vecné nesprávnosti rozhodnutia.

Len pre úplnosť a nad rámec dovolacieho konania dovolací súd poznamenáva, že napriek tomu, že žalobca už v rámci odvolacieho konania uvádzal a v dovolacom konaní zopakoval tvrdenie, že školné v rokoch 2005 - 2010 nebolo ním zaplatené, na takéto tvrdenie neposkytol konajúcim súdom žiaden dôkaz a zostalo len v rovine tvrdenia, a rovnako neposkytol žiaden dôkaz ani na svoje tvrdenie, že požiadal a s akým výsledkom Centrum právnej pomoci o ustanovenie advokáta v tomto konaní (údajne ešte 16. marca 2014 a preto bude oslobodený od súdnych poplatkov ex lege). Z obsahu spisu naopak vyplýva, že žalobca sám splnomocnil 27. marca 2015 na svoje zastupovanie advokáta (por. čl. 198), z čoho možno vyvodiť aj jeho schopnosť zaplatiť súdny poplatok vo výške 16,50 eur.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti dovolací súd dospel k záveru, že prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 237 ods. 1 O.s.p., ani z ustanovenia § 239 O.s.p., dovolanie teda smeruje proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému nie je prípustné. Najvyšší súd Slovenskej republiky ho preto podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 veta prvá O.s.p. odmietol ako procesne neprípustné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky o trovách dovolacieho konania nerozhodoval z dôvodu, že dovolaním napadnuté uznesenie nie je rozhodnutím, ktorým by sa konanie medzi účastníkmi končilo. Vo veci bude ďalej konať súd prvého stupňa, ktorý rozhodne aj o trovách doterajšieho konania, t.j. vrátenie trov dovolacieho konania v súlade s úpravou zakotvenou v § 151 O.s.p.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.